

מבוא

דוח הוועדה מתמקד בשלושה נושאים מרכזיים: הפחתת נטל המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית, במיוחד בשכבות הביניים; הרחבת בסיס המס על הכנסות מהון והאחדת שיעורי המס; מיסוי הכנסות במישור הבינלאומי.

הנושאים משליכים זה על זה. היקף הפטורים הנרחב לגבי הכנסות מהון ואי מיסוי בפועל של הכנסות מחו"ל, פוגע בהכנסות המדינה וכתוצאה מכך תורם, בעקיפין, להעלאת שיעורי המס על הכנסות מיגיעה אישית.

עיקר ההון מרוכז בידי בעלי ההכנסות הגבוהות, והם אלו שנהנים בעיקר מהיקף הפטורים הנרחב על הכנסות מהון ואי מיסוי הכנסות מחו"ל. מציאות זו מגדילה את הפער בנטל המס האפקטיבי בו נושאות שכבות הביניים לעומת נטל המס על בעלי ההכנסות הגבוהות, ויוצרת תחושה של חוסר צדק.

שיעורי המס הגבוהים על הכנסות מיגיעה אישית, פגיעתם קשה. הם מקטינים את הרצון לעבוד, פוגעים בצמיחה, מגדילים את התמריץ להתחמק מתשלום מס, מקטינים את היקף ההכנסה הפנויה הנותרת לאחר תשלום המס ופוגעים ברווחת הנישום ומשפחתו.

הפגיעה קשה במיוחד בתחומי עיסוק שבהם נידות ההון האנושי גבוהה, כמו תחום ההיי-טק. ההון האנושי הוא משאב חשוב ביותר של מדינת ישראל, ויהיה זה משגה אם כתוצאה ממבנה לקוי של מערכת המס, תיפגע יכולתה של מדינת ישראל לשמור את ההון האנושי בתחומה.

מטרת ההמלצות היא לצמצם את הפער בין נטל המס על הון לנטל המס על עבודה, באמצעות הגדלת נטל המס על הון ועל הכנסות מחו"ל והפחתת נטל המס על הכנסות מיגיעה אישית.

הדוח כולל הצעות לשינויים בהסדרי המס בשוק ההון, לגבי ניירות ערך נסחרים בבורסה ולגבי הכנסות מריבית; הצעות לשינויים במיסוי הכנסות שמקורן בחו"ל, והצעות לביטול פטורים וסתימת פרצות ותכנוני מס. כל אלו יביאו להעלאת נטל המס, בעיקר על בעלי הכנסות גבוהות. במקביל, הדוח כולל צעדים שמטרתם להסיר חסמי מיסוי לפעילות יזמית במטרה לסייע בהפיכת המשק הישראלי אטרקטיבי

יותר בתחרות העולמית על הון פיננסי ואנושי, ולאפשר לישראל לשמר את היתרונות היחסיים שיש לה בתחום ההון האנושי.

בגיבוש הסדרי המס החדשים יישמרו עקרונות מיסוי מקובלים, כמו שאיפה לאחידות וניטרליות במערכת המס, במטרה למנוע עיוות של הקצאת מקורות, למנוע תכנוני מס שפגיעתם הפיסקלית קשה ולפשט ככל האפשר את תפעול מערכת המס, על מנת שלא תכביד על המגזר העסקי ועל שלטונות המס ולא תגרום לאזרח טירדה מיותרת.

דוח הוועדה מנסה למצוא נקודות מפגש בין שיקולים שונים של מערכת המס, שוק ההון, משק המדינה, בצד היבטים תפעוליים של המערכות האמורות ליישם את המלצות הוועדה.

השיקולים פועלים לעיתים בכיוונים שונים ואף מנוגדים. כך למשל, בקביעת שיעור המס על הכנסות מהון, השיקול הפיסקלי תומך בקביעת שיעור מס גבוה יחסית. מצד שני, התחרות על ההון הרב-לאומי, הליברליזציה בתנועות מטבע, הרצון להימנע מפגיעה בבורסה בישראל, הצורך לנקוט במידת הזהירות בביצוע שינויים בשוק ההון, ושיקולים של קשיי אכיפה לגבי חלק מההכנסות במישור הבינלאומי - כל אלה תומכים בקביעת שיעור מס מתון. בצד כל אלה יש לזכור שבנוסף למס על הון המשולם בידי היחיד מוטל גם מס במישור התאגידי, ועל כן שיעור המס האפקטיבי הכולל על הון הינו קרוב לשיעור המס הישיר על הכנסות מיגיעה אישית. שיקול נוסף הוא התחלופה בין אפיקי השקעה אלטרנטיביים בתוך שוק ההון ומחוצה לו, המחייבת הימנעות מפערים גדולים בשיעורי המס. המלצת הוועדה על שיעור מס בגובה 15% מהרווח הריאלי בשוק ההון, נותנת ביטוי לכל השיקולים הנ"ל, תוך ניסיון לאזן ולמצוא את נקודת המפגש ביניהם.

המקורות שייחוספו מהעלאת נטל המס על ההון ישמשו להפחתת שיעורי המס על יחידים, בעיקר בשכבות הביניים, הנתונים כיום לנטל מס ישיר גבוה במיוחד, ולהקטנת נטל המס הישיר הכולל על הכנסות מיגיעה אישית.

תוספת המקורות הצפויה לא די בה כדי להפחית באופן משמעותי את שיעורי המס, ועל כן ממליצה הוועדה לפרוס את הפחתת השיעורים על פני מספר שנים. פריסה זו תאפשר לגייס את המקורות הדרושים, בין השאר בהסתמך על צמיחה כלכלית.

היקף המקורות ייגזר, בין השאר, מההתפתחויות הכלכליות במדינת ישראל ובעולם בשנים הבאות, ורמת הוודאות בנושא זה אינה ברורה. השינויים שחלו במציאות הכלכלית בשנתיים האחרונות מדגימים את הקושי שבקביעת תוכנית מימון

המבוססת על תחזיות והנחות לגבי התפתחויות כלכליות. למרות זאת, הוועדה רואה חשיבות רבה לכך ששיעורי המס החדשים יעוגנו בחקיקה מחייבת של הכנסת, על מנת להקנות אוירה של יציבות בכל הנוגע לשיעורי המס. בדרך זו ניתן יהיה למנוע את הגידול בנטל המס על יחידים ולהפחיתו בהדרגה.

הפחתת נטל המס על שכבות הביניים היא לב-ליבה של הרפורמה במס. לדעת הוועדה, זהו שינוי שיתרום ליתר הוגנות במערכת המס, יתמרץ ויתגמל עבודה, יסייע לצמיחה כלכלית במשק, ויהיו לו השלכות נרחבות על מערכת המס, על המציאות הכלכלית במדינת ישראל ועל איכות חייהם של אזרחי המדינה.